

Slike iz našega gospodarstva

Od ustja Mirne pri Novem gradu pa do izvira, tam kjer se poreški okraj spaja z bujskim se razteza dolina, s katero je nekdanja Mirna gospodarila. Med deželjem so njene valovite divje naravnosti in za nekaj ur je bila vsa dolina pod vodo. Koliko škoda je ob takih vremenskih izrednih ljudstvu in okoliškimi kmetom tega kraja?

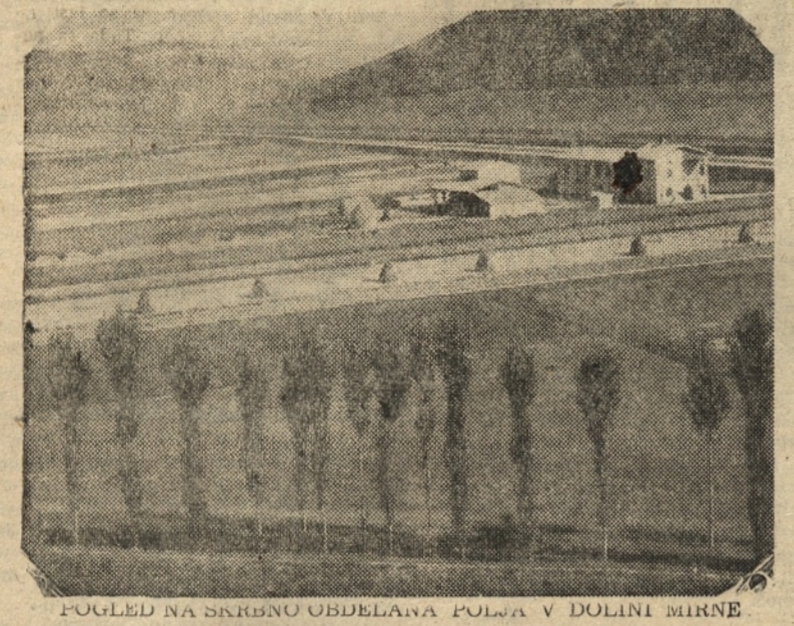
Tisočevsto hektarjev plodne zemlje je bilo redaj neizkoriščenih, strojni koloni pa bi jo lahko zelo potrebovali. Ne samo za kolono, tudi za vejeopsestnike — grofe je postajala Mirna vse bolj privlačna; ti so namreč računali na velike dobičke. Tudi fašistični oblasti Mussolinijeve Italije, ki so ji bile potrebne velike količine žita v njenih pripravah za vojno, je zastalo oko v dolini Mirne. Začeli so z izboljševalnimi deli. Mirna je ograjena z napisi, na njenem česnem bregu vzdolž doline pa teče odvodni kanal. Del zemljišča na tem bregu so pripravili za gojenje žitaric. Toda vse je ostalo pri tem. Se več, med zadnjo vojno je bil kanal zapuščen in opuščen in spet je pretlila nevarnost poplav.

Lani marca je dolina Mirna zopet zaživela. Odjeknilo so udarci najboljše osnovne zemeljskih del, zabrenčali so stroji, ves ta hrup se je izgubljal po dolini s pesnjico brigadirjev — udarnikov. Takrat je začela ljudska oblast z borbo za izsušenje doline Mirne, toda tokrat v korist doverljajih kolonov, ki so z agrarno reformo dobili zemljo.

Ce pogledaš na črt del na izsuševanju in namakanju doline, se ti zdi enostavno. Izsuševanje desnega brega se vrši po že izkopanem kanalu, ki se izliva v morje v bližini Novega grada z vodo, ki z vseh gričev priteka v dolino. Na levem bregu kopljejo zdaj podoban kanal. V njem se bo zbirala voda, ki pritoka v dolino v levih pobočjih sosednjih hribov. Ta voda bo potem odtekala skozi sistone, ki je že zgrajen pod strugo Mirne, v odvodni kanal desnega brega, saj črpalka ob ustju tega kanala zadošča za vsa to vodo, v morje. Lani so na ta način izsušili prvih štiri

končali že do konca novembra, toda tehnični vodja gradbišča Ivo Frankol je prepričan, da bodo s temi deli pri kraju še prej.

Za namakanje te površine bodo izkoriščali vodo iz izvira pri Gradu-lah, na levem bregu Mirne, neke na devetem km od njenega izvira. Zmogljivost je tolikšna, da bodo z njegovo vodo po dopravnih kanalih lahko namakali vsa dolina. Največji objekti je bila vsekar graditev asifonov, ki je dolg 72 m in ki so za zgraditve že lani pridne roke prostovoljcev in vojakov JA.

POGLEJ NA SKRIBNO OBDELANO POLJA V DOLINI MIRNE.

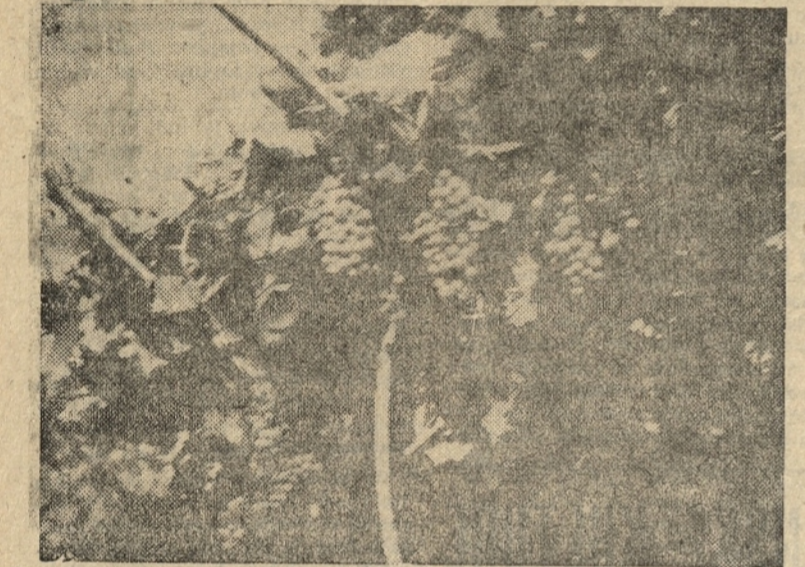
To, kar je na tem objektu naredila brigada vojakov JA — pripoveduje Frankol, — ne gre za noben delov. To je mogla narediti sama velika ljubecna delovstva in domovine. Preusmerili so tek reke Mirne, da bi na tem mestu izkopali pod strugo sistone. V štirih izmenah so delali noč in dan. Vojaki so delali v blatu do pasu. In zmagali so — sifon je zgrajen. Po njem bo skoraj pri tekle voda, ki bo omogočila, da se dolina Mirne že v bližnji bodočnosti

darji zemlje, ki jo obdelujejo, pa je ljubecna večja skrb pa vsestranska. To je še bolj razumljivo, če navedemo, da ob 27.000 ha obdelane zemlje odpade tretjina na vinograde. Lanski dohodki vina znašajo nad polovico vseh dohodkov ostalih kmetičkih pridelkov.

Za predelovanje grozdja je bilo pri nas pred vojno le nekaj manjših klet. Njihova zmogljivost ni zadostovala potrebam. Večji del grozdja so kmetje predelali sami v svojih majhnih, primitivnih vaških kletih, kar je slabo vplivalo na kakovost vina, s tem so imeli kmetje večje stroške in manjši zaslužek.

Ljudska oblast je pri nas tudi to vprašanje postavila v ospredje v borbi za napredek našega kmetijskega gospodarstva. Začela je graditi velike in moderne vinske klete. Eno od teh so dovršili zdaj v Skočjanu pri Kopru. Začeli so jo graditi julija 1949. releta, toda že preteklo jesen se sprejela prvih 90 vagonov grozdja, od katerega je bilo predelano 60 vagonov odličnega vina. Letos bo lahko sprejela ta klet 200 vagonov grozdja in ko bo dokončno zgrajena, bo predelala 350 vagonov ali 3,5 milijona litrov vina.

Kleti prodajajo kmetje sortirano grozdje, iz katerega predelujejo razne vrste vin. Ves proces predelave,

TAKE GROZDE RODIJO NASI VINOGRADI

ridese, letos pa delajo na izsuševanju 380 hektarjev zemlje na levem bregu, kjer je dostaj rastla trava in se je širilo močvirje.

Intenzivno pa gradijo tudi kanal za namakanje desnega brega. Letos bodo lahko namakali okoli 260 hektarjev površine. Delo zelo hitro napreduje. Predvidevajo, da bodo vse to

pretvori v pravi vrh, seveda z intenzivnim obdelovanjem zemlje. Na trbiška bo odšlo od tod na vagono površini in drugih kmetijskih pridelkov. Življenje nekdanjih kolonov bo lažje, bolj radostno in bogato. Ljudska oblast v našem okraju ve, da je glavna poljedelska panja pri nas vinogradništvo in je zato pod-

TEŽKA PROMETNA NESREČA pri Strunjanu

16. oktobra ob 4.20 uri se je pripetila pri Strunjanu težka prometna nesreča. Redni avtobus, ki vozi na progi Koper—Piran je na ovinku pri Strunjanu zavozil s ceste okoli 20 m globoko pod njo. Od potnikov je izgubil življenje Ivan Bastelič iz Sempasa pri Gorici, dvajset potnikov pa je bilo teže ranjenih. Ranjene so takoj odpeljali v vojaško bolnico v Portorož in v civilno bolnico v Izolu. Pozneje je podlegel poškodbam Bartolo Romano iz Pirana.

Organi poverjenstva za notranje zadeve so takoj na mestu uvedli preiskavo. Pridržali so 25. letnega soferja Milana Miheliča zaradi nadaljnjih ugotovitev.

Po dosedanjih ugotovitvah in tudi po mnenju direkcije in uprave avtopodjetja »Adria« je to nesrečno zavril sofer sam. Vozilo, najnovejšega tipa znamke »Mercedes-Benz« je bilo v dobrem stanju, lahko rečemo še bolje kakor novo, saj je prevozilo le 18.000 km, se pravi, da je začelo normalno delovati, kajti takoj novo vozilo je še nekako trdo in toplo. Zaradi slabe ceste se tudi ni mogla zgoditi nesreča, ker je asfaltirana. Pač pa je nesrečo, kakor že povedano zakrivil sam sofer, ker je zaspal na volanu. Prejšnji večer, ko je bil že ob 19.10 uri prost, namesto da bi šel k počitku, ko je zjutraj prijel spet za volan, se pred odhodom je na njem zadremal. Potniki seveda to niso opazili, ker ni verjetno bi se drugače ne vozili. No in tako se je lotil poti ves zaspal. Vozil je počasi in ko je privozil skoraj najnevarnejše ovinko na tej progi, ga je spane na širokem ovinku pri Strunjanu premagal. Zaspal je na volanu. Z desne strani ceste je zavozil na levo in zadel ob borovo debla, ga položil in avtobus se je dvakrat prevrnil ter prepričljivo obstal na pomožni cesti, po kateri so pred časom vozili gramoz, ki so ga drobili na tem mestu.

Skoda na ponesrečenem avtobusu je nad 80% in znaša nekaj milijonov dinarjev.

Ze dopolne isti dan sta namestnik komandanta VUJA za jugoslovansko komo STO major Milan Sužnjevič in predsednik IOLO Julij Beltram obiskala v bolnici v Portorožu in Izoli bolnike, ki so bili ob tej nesreči poškodovani.

Ljudstvo vsega okrožja obzaluje to nesrečo. Medtem pa ves reakcionarni in šovinistični tisk v Trstu zlorablja to nesrečo kot nov argument za blatenje ljudske oblasti v našem okrožju in Jugoslavije ter še posebej vodstva avtopodjetja »Adria«. Pri komentiranju te vesti si tiskarstvo najprej odlično barmarja in tehniko, da ljudska oblast zane-

od stiskanja grozdja s hidravličnimi stiskalnici preko kipeja in spravljanja vina v betonske cisterne, ki ga sprejmejo do 10 vagonov, do poljenja steklenic za trg, vršijo pod krvom, ki meri 2.400 kvadratnih metrov površine. Zanimanje kmetov — vinogradnikov koprškega kraja za klet je veliko. V njej vidijo ne samo napredek te važne panoge nasega kmetijstva, pač pa tudi činielja, ki bo doprinesel, da bodo za svoj trud dobivali res to, kar zaslužijo. Danes je klet v rokah delavcev, ki so v njej zaposleni. Na to opozarja obiskovalca tudi tabla pred glavnim vhodom: »Dne 21. III. 1951 je delovni kolektiv prevzel upravo podjetja »Vino« — Koper.« To je še eno jamstvo, da bo klet odgovarjala nameram, zaradi katerih je bila zgrajena.

Za napredek gospodarstva skrbi pri nas tudi poseben zavod v Kopru. Precejšen del znanstvene delavnosti zavoda je usmerjen tudi na poljedelstvo. Na tem področju je vložil velike napore dr. Kovačič. Videli sem ga v bližini Ankarana na majhnem posestvu, na katerem dela razne poskuse, se ne daleč od vile, kjer stanuje in v kateri mu zdaj izdelujejo laboratorij.

Zavod je pripravil, da potom znanstvenih analiz in praktičnih poskusov reši nekatera vprašanja iz našega kmetijstva, kar bi doprineslo njegovemu razvoju s hitrejšimi koraki nove uspehe.

Do zdaj z znanstvenim raziskovanjem tega zavoda so bili doseženi dobi rezultati, na primer pri poskusih izkoriščanja odpadkov slanih rib, grozdnih tropin in žganjeku, od česar bodo imeli veliko korist kmetje, ker si bodo s tem veliko pridobili pri krmiljenju živine. M. T.

Za predelovanje grozdja je bilo pri nas pred vojno le nekaj manjših klet. Njihova zmogljivost ni zadostovala potrebam. Večji del grozdja so kmetje predelali sami v svojih majhnih, primitivnih vaških kletih, kar je slabo vplivalo na kakovost vina, s tem so imeli kmetje večje stroške in manjši zaslužek.

Ljudska oblast je pri nas tudi to vprašanje postavila v ospredje v borbi za napredek našega kmetijskega gospodarstva. Začela je graditi velike in moderne vinske klete. Eno od teh so dovršili zdaj v Skočjanu pri Kopru. Začeli so jo graditi julija 1949. releta, toda že preteklo jesen se sprejela prvih 90 vagonov grozdja, od katerega je bilo predelano 60 vagonov odličnega vina. Letos bo lahko sprejela ta klet 200 vagonov grozdja in ko bo dokončno zgrajena, bo predelala 350 vagonov ali 3,5 milijona litrov vina.

Kleti prodajajo kmetje sortirano grozdje, iz katerega predelujejo razne vrste vin. Ves proces predelave,

ridese, letos pa delajo na izsuševanju 380 hektarjev zemlje na levem bregu, kjer je dostaj rastla trava in se je širilo močvirje.

Intenzivno pa gradijo tudi kanal za namakanje desnega brega. Letos bodo lahko namakali okoli 260 hektarjev površine. Delo zelo hitro napreduje. Predvidevajo, da bodo vse to

pretvori v pravi vrh, seveda z intenzivnim obdelovanjem zemlje. Na trbiška bo odšlo od tod na vagono površini in drugih kmetijskih pridelkov. Življenje nekdanjih kolonov bo lažje, bolj radostno in bogato. Ljudska oblast v našem okraju ve, da je glavna poljedelska panja pri nas vinogradništvo in je zato pod-

Kmetijske zadruge pred izrednimi občnimi zbori

Vsled novega odloka, ki je izšel pred tremi meseci, morajo sedaj kmetijske zadruge imeti svoje izredne občne zbornice za prilagoditev svojih pravil novemu odloku in izvolitve delegatov za občni zbor zadruge poslovne zveze v Kopru.

Razvoj kmetijskega združništva je pokazal, da so dosedanja pravila kmetijskih združenj nezadostna, da ne odgovarjajo več njegovim potrebam in da jih je treba spremeniti.

Novi odlok se ne omejuje več samo na trgovino kmetijskih združenj in se samo mimogrede dotika bistvenega združnega dela t. j. proizvodnje, največ nasprotno govori novi odlok jasno in podrobno o značaju smer kmetijskemu združništvu, določa naloge za dvig poljedelstva in kmetijske proizvodnje na splošno z ustanovitvijo kmetijskih združnih gospodarstev in obitnih delavnic na vsi.

Seveda zadruge bi ne smele zeti novega odloka kot nekaj mrtvi paragrafa, marveč bi mu morale dati življenje in gibnost pri praktični uvedbi njegovih določil.

Kmetijska gospodarstva morajo biti ustanovljena z gotovimi cilji: biti vzorna gospodarstva na vsi. To se pravi gospodarstva, kjer se bodo kmetovalci vzgledovali, a ne da bi bila najbolj zamernjena, kakor je, žalibog, bilo po nekod do sedaj.

Kmetijska združna gospodarstva bi morala predvsem dati vzgled za obnovu sadnega drevja, vinogradov, gozdov, pridelovanja zgodnjih pridelkov.

Demobilizirani vojaki - mladinci na STO so sestavili delovno brigado »Koča Popovič« in odpotovali na mladinsko progo »Doboj-Banjalučka«

Ze prve septembrske dni, ko je bilo še dovolj časa do demobilizacije, so posamezni vojaki — mladinci mladinske organizacije enote kapetana Stipe Novakoviča v Kopru začeli razpravljati, kako bi bilo prav sestaviti delovno brigado demobiliziranih vojakov — mladincev, ki bi pred odhodom od vojakov na svoje domove šla na progo Doboj—Banjaluka. Ta predlog je izmed ostalih najprej releta, toda že preteklo jesen se sprejela prvih 90 vagonov grozdja, od katerega je bilo predelano 60 vagonov odličnega vina. Letos bo lahko sprejela ta klet 200 vagonov grozdja in ko bo dokončno zgrajena, bo predelala 350 vagonov ali 3,5 milijona litrov vina.

Kleti prodajajo kmetje sortirano grozdje, iz katerega predelujejo razne vrste vin. Ves proces predelave,

videli, da je to dobra zamisel in da tovariši, ki so doslej branili izgradnjo socializma v Jugoslaviji, želijo danes, ko se vračajo na svoje domove, graditi sami, razumeli so to in priskočili na pomoč pri organiziranju brigade.

Koncem septembra se je prijavilo v brigado že okoli dve sto mladincev. Dnevi so tekli in dan demobilizacije je bil blizu. Prve dni oktobra so se mladinci, ki so se prijavili v brigado, že dogovorili, da bi se natančneje sporazumeli o odhodu in organizaciji brigade. S tega sestanka so poslali pisno glavno štabo mladinskih delovnih brigad na progi Doboj—Banjaluka, v katerem so prosili, da jih

Samac—Sarajevo in drugih mladinskih delovnih akcijah. Njega poleg so bili izvoljeni v štab brigade izkušni mladinci Kovačević, Giločević in Tivoljevič, ki so bili vsi že večkrat udarniki na delovnih akcijah. Prav tako so izvolili tudi komandirje čet.

Na tem sestanku je mladinec Majstorovič predlagal, da bi ta brigada, ki odhaja iz STO, nosila ime »Koča Popovič«. Svoj predlog je obdržal in med drugim dejal: »Prvi komandant in proleterjske brigade 1941. leta je bil Koča in to ime mora imeti naša brigada, ki je tako rekoč prva brigada demobiliziranih vojakov iz STO za progo Doboj—Banjaluka.

DEMobilizirani vojaki odhajajo na progo

sprejme in da za njih odredi delovno področje. Med drugim je v pisnu rečeno: »MI, vojski Titove armade, skrbno branimo svojo socialistično domovino, prav tako pa hočemo tudi graditi socializem. Zato, tovariši, odredite nam našega dela, ki so na progi Doboj—Banjaluka.«

Zadnje dni pred odhodom se je brigada še povečala in na progo je odšlo 241 mladinec iz vseh enot koprške garnizona na čelu s štabom in svečano pozdravili odhod brigade. To je bila prava manifestacija moči naše Armade.

Ko se je brigada vkrcala na kamione, ki so bili okrašeni za zastavitni in transparenti, trg Brolo v Kopru je ves gmel. In če Koprčan prej niso vedeli za odhod te brigade, so se naenkrat zbrali in pridružili svečani manifestaciji. Trg Brolo je tako naenkrat izgledal, kakor da je na njem

neki svečani, popolnoma praznični miting.

Ko je brigada odpotovala skozi vasi proti Kozini, jo je ljudstvo z vseh strani pozdravljalo, saj je takoj videlo transparenti, ki je stal na prvem kamionu, da je to brigada demobiliziranih vojakov na STO »Koča Popovič«, kar je v njem se bolj vzbudilo pozornost in željo do spoštovanja svojim doverljajšim bratcem in sestram, a danes graditeljem socializma.

Tudi vlak, ki jih je odpeljal v Kozino, je bil lepjo okrašen. Mladinci, ki so se v njem vozili, so na zunan vsega popisali s parolami, ga okrasili z zastavami in cvetjem. Izmed ostalih parol in gesel na vagonih sem prebral tole parolo: »MI gradimo prugo, pruga gradi nas.« Ni bila slučajno napisana ta parola. To so napisali vojaki, ki so že mnogokrat delali na ostalih delovnih akcijah, kjer so se naučili pisati in brati.

Kapetan Milan Tatavoič

Jesen istega leta, ko se je nekoč vnela iz Trsta »ajčarica« Vanca Trnoviča, je živo pripovedovalca prestrašenim ženam, kaj je videla tistega dne v Trstu.

»Vse je v banderaha — je hitela pripovedovati Vanca.

»Eni so kričali, da je Avstrija akaput' drugi da je že mir. Ben, jaz 'ne zastopim nič, ma nekaj se je moralo, — In res se je zgodilo. Iz Trsta in Pulja so se že vračali vojaki, noseč na čepih slovenske trobojke. Balonjkin, nekoli kom omejen sin Nane je pripovedoval, da so v Pulji že Angliji in Amerikanci, da je šel pod vodo »V-

TONI MIHEC ZA LAČNO JE ŠLO...

cesti mimo Rižane se je pomikala mala četka zadnjih vojakov, ki je bolj jokal kakor pela znano pesem — »Oj zdaj gremo...« Pupe so jim nosile kufrce, v katerih se je premikal hleb koruznega kruha in kaka obrabljena srajca, ter si brisale solze. Na križišču se je zbrala vsa vsa. Otroci so se podili po smajni kakor za stavo, splezali na bližnje murve ter zvedavo prisluskovali pogovorom starih.

»Ben, ljudje — je začel vaški župan Skrag, — »Poklicali smo vas, da končno odločimo zaradi Lačne. Eni so zato, da se razdeli, drugi pa ne. Jaz mislim, da bi bilo bolje, da se...«

»Nočemo delitve, naj ostane kakor do sedaj! — so ga prekinili siromasnejši.«

»Vsakemu svoje! — so odgovorjali spekulanti, ki so v naprej računali na lahek pien.

»Buh pomazaj, ben pa kam čemo jet mi drugi?« je ugovarjala stara Balonjka, ki je dobro vedela, da bo morala prodati edinega osička, s katerim se je preživljala in hodila po jajca daleč v hrvaško Istro.

»Poslušate tudi nas, ki smo najmlajši se je opogumil pameten in resen mladinec Mohorinčič, — »Ne delite Lačne, ker se boste nekoč kesali. Do sedaj smo lahko pošli v Lačni do 200 ovac, ki so nas redile. Kira bo potem, ko ne bo več mleka, saj in volne?«

»Tako je, tako! — so pritrjevali Baloni in Zmariči. Njihov glas so prevpili bogatejši, ki so hoteli priti

na svoj račun.

»O! kdaj imajo pravico govoriti na vseh zborih smrkavci?« — se je začel vedno nadati gostilničar in posestnik Prečan. — »Jaz pravim, da je bolje, če se razdelimo — je kakor dogovorjeno upadel poznani stiskač Tone Kapič.

»Pa pojdimo na glasovanje!« — je zapiskala s hrupnim glasom vedno pijana Čudrovka, ki je komaj čakala, da bi prodala in zapila svoj del. Glasovanje se je končalo z malenkostno večino za — delitve. Mnoge žene so zapustile zborovanje s solzami v očeh. Dobro so vedele, da je zmagal za enkrat pohlep po zemlji in po denarju.

»Dobro smo opravila!« — je zadovoljno šepnil Prečan svojim pajdamašom. Ko ga je doma vprašala žena po izidu glasovanja, ji je ta ošabno povedal: »Ma kaj čes da bodo komandirali berati in cigani?«

Župan je še istega dne javil sklep v Koper in zaprosil za merilno komisiijo.

Mesec dni pozneje se je zopet oglasil zvon sv. Florjana, njegovi žalostni zvoki so odmevali od Čuka, Varde in Lačne, kot bi naznanjali smrt... Ljudje so se v hipu znašli pod Prečanovo lopo.

»Komisiijon, komisiijon za Lačno! — so se dli oroci in tekali od hiše do hiše. Stari Balonjki je izpadla žlica iz roke. Pred očmi se je prikazala težka življenjska borba za vsakdanji kruh in negotovost za prihodnost. Skoro bi se zjokala. Iz te za-

mišljenosti jo je predramil njen mož Nane, ki je ravno kar prikpeval iz gostilne, kjer je zapil najskrajno priporočeno krajarje. Sla je. — Pod lopo je že čakal okrogli župan Dreja iz Dekanov, geometer Zinganelič iz Kopra, ki je komaj čakal, da bi kaj zaslužil.

»Andiamo!« — je t zadovoljno šepnil članom komisije, ki se je napotila čez vaški potok v klanec, proti Lačni. Vaščani so se vsuli za njimi kakor rji čebel, mnogi z grenkim občutkom v sruu.

Da, krasen je pogled iz Lačne na bližnje vasi Podpeč, Loko, Crni kralj pa tja do morja, ki nam ga tako kratki naš zapadni mejljalčni sosed.

Na sredi Lačne je napajališče (domači mu pravijo kaluža), okoli katerega so se igrali že rodovi. Malo dalje se nahaja dolinica; v njej nastajajo tudi Balonova njiva, z najsilajnuje ovejno pašo. Končno, nad samim šepnil članom komisije, ki se je napotila čez vaški potok v klanec, proti Lačni. Vaščani so se vsuli za njimi kakor rji čebel, mnogi z grenkim občutkom v sruu.

Merjenje je trajalo nekaj dni. V obeh gostinah je bilo vedno živo yklično pogostim naznanilom, da se ta ali oni bo več vrnil od Piane iz iz ruskih step...

ribus Unitis« in da je konec vojne. Bolj jasno je postalo vaščanom nekaj dni pozneje, ko so prikoralake v vas »zmagoslavne« Italijanske čete, ki so se nastanile po večini v gradu, kjer so živeli nekdanji njihovi sorojaki Vidali, Darisi in Karlovarisi. Nemalo so se ljudje začudili, ko se je nekoga dne pojavila na zvoniku ob slovenski tudi italijanska zastava.

»Kako to!« — Italijanski oficirji so se zlobno nasmihali in trčili, da delajo to v imenu zaveznikov, ki da bodo odločili, čigava bo ta zemlja. Ko pa je nekoga dne izginila slovenska zastava, so bili ljudje na jasnem, da so jih prevarili in da jih čaka še težje življenje. In res.

(Nadaljevanje na 3. strani)

neki svečani, popolnoma praznični miting.

Ko je brigada odpotovala skozi vasi proti Kozini, jo je ljudstvo z vseh strani pozdravljalo, saj je takoj videlo transparenti, ki je stal na prvem kamionu, da je to brigada demobiliziranih vojakov na STO »Koča Popovič«, kar je v njem se bolj vzbudilo pozornost in željo do spoštovanja svojim doverljajšim bratcem in sestram, a danes graditeljem socializma.

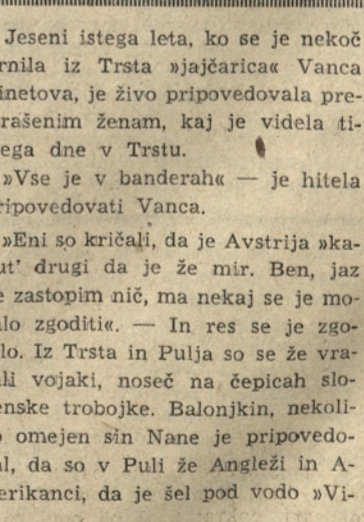
Tudi vlak, ki jih je odpeljal v Kozino, je bil lepjo okrašen. Mladinci, ki so se v njem vozili, so na zunan vsega popisali s parolami, ga okrasili z zastavami in cvetjem. Izmed ostalih parol in gesel na vagonih sem prebral tole parolo: »MI gradimo prugo, pruga gradi nas.« Ni bila slučajno napisana ta parola. To so napisali vojaki, ki so že mnogokrat delali na ostalih delovnih akcijah, kjer so se naučili pisati in brati.

Kapetan Milan Tatavoič

Jesen istega leta, ko se je nekoč vnela iz Trsta »ajčarica« Vanca Trnoviča, je živo pripovedovalca prestrašenim ženam, kaj je videla tistega dne v Trstu.

»Vse je v banderaha — je hitela pripovedovati Vanca.

»Eni so kričali, da je Avstrija akaput' drugi da je že mir. Ben, jaz 'ne zastopim nič, ma nekaj se je moralo, — In res se je zgodilo. Iz Trsta in Pulja so se že vračali vojaki, noseč na čepih slovenske trobojke. Balonjkin, nekoli kom omejen sin Nane je pripovedoval, da so v Pulji že Angliji in Amerikanci, da je šel pod vodo »V-

ISTRSKA VAŠ NA GRICU

